

**Извештај Еколошко шумарског центра „Sylva“ из Новог Пазара
за пројекат:**

**СТАЊЕ И ОДЛИКЕ РЕГИОНАЛНЕ ЕРОЗИЈЕ ВОДОМ
ШУМСКОГ И ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА – УЗРОЦИ,
ПОСЛЕДИЦЕ И АНТИЕРОЗИОНЕ МЕРЕ**

Подручје Новод Пазара карактеристише велика разноликост, са израженом доминацијом брдских и планинских области. Присутна је привредна неразвијеност, која је условљена насељима без становништва способног за развој града и целог Рашког округа. Све то потиче од лоше инфраструктуре путног саобраћаја (земљани и макадамски путеви), затим водoprивредне енергетске и телекомуникационе повезаности.

Један од најважнијих проблема комуналног уређења простора и заштите животне средине, је интегрално управљање отпадом. То подразумева систематско решење, санацију постојеће депоније и уклањање дивљих депонија. Мора се тежити интегралном управљању комуналним отпадом, како у урбаном тако и у руралном подручју, а све у складу са принципима Националне стратегије управљања отпадом прописане од стране Владе Републике Србије из 2003 године. Неопходно је и пошумљавање одређених површина у циљу спречавања ерозије земљишта, што би довело до производње биомасе, као једног новог облика обновљиве енергије.

Примери добре праксе, су пошумљавања из 2013 И 2016 године, које је финансирао Eu-Progres где је у оквиру ових пројеката, на подручју Новог Пазара пошумљено 210 ha и изграђено 10 против-ерозионих брана, у циљу спречавања ерозије .

Град Нови Пазар налази се у југо-западном делу централне Србије и заузима површину од 741.7 км². Ово подручје припада сливу реке Рашке. У реку Рашку уливају се: Људска река, Јошаница, Трнавска река и Дежевска река са својим притокама и потоцима. Правац пружања долине реке Рашке је североисток-југозапад. Раздваја простор града на северозападне и југоисточне брдскопланинске целине. На истоку се простире планински масив Рогозна (са највећим врхом Црни врх -1469 м. н. В.) у севеозападном делу су обронци Голије (са највећим врхом Кула од 1674 м.н.в), а на западу обронци планине Нинаја.

Град Нови Пазар на истоку се граничи општинама Лепосавић и Рашка, а на северу општином Ивањица. Западна граница је са општином Сјеница и јужна са општинама Звечан, Зубин Поток и Тутин.

Пољопривредно земљиште и пољопривреда

Дугорочни и основни циљ, у области заштите и коришћења пољопривредног земљишта, затим развоја пољопривреде, је очување и унапређење локалних ресурса за производњу квалитетних пољопривредно-прехранбених производа. Остварењем овог, побољшаће се материјални и социјални услови живота сеоског становништва.

Полазећи од концепта одрживог пољопривредног и руралног развоја, **основни циљ** обухвата следеће **посебне циљеве**:

- Ускладити начин коришћења пољопривредног земљишта с природним погодностима, као и са ограничењима и развојним потребама локалне заједнице, у овом случају града Новог Пазара;
- Повећати конкуретност целокупне аграрне понуде ;
- Максимално искористити све погодности хетерогених агроеколошких услова;
- Потребу оснивања и модернизацију прерађивачких капацитета, усвајањем савремених стандарда квалитета хране и инвестирањем у развој потребне саобраћајне, техничке и тржишне инфраструктуре;

- Стална тежња побољшању материјалног и друштвеног статуса сеоског становништва, подршком формињању породичних газдинстава, са здравом економском структуром, кроз поларизацију аграрне структуре и диверсификацију економских активности на руралном подручју;
- Заштита, очување и неговање природне хетерогености, културно историјског идентитета и све- укупних природних и створених вредности руралног простора;
- Промовисање улоге и значаја мултифункционалне пољопривреде у политици интегралног управљања природним ресурсима, која је усмерена на опште побољшање стања животне средине на територији града Новог Пазара;
- Блиска сарадња и успостављање партнерства локалних актера из јавног и цивилног сектора при утврђивању и спровођењу локалне стратегије (планови интегралног руралног развоја, којима се идентификују потребне мере подршке у погледу инвестиција на газдинствима, преузимање газдинства од стране младих пољопривредника, стручне обуке, опстанка пољопривредне производње на подручјима суоченим са еколошким ограничењима, модернизацију прераде и пласмана пољопривредних производа , унапређење услова живота на селу и др.

Слика 1. Затрављивање пашњачких површина у циљу спречавања ерозије и побољшања травног покривача

На подручју Новог Пазара у циљу спречавања ерозије на пољопривредном земљишту , а пре свега на пашњацима, неопходно је приступити процесу затрављивања, тј. да се на погодним површинама убаци семе трава, које ће формираним бусеном задржавати осипање плодног земљишта.

Такође је потребно разграничити пољопривредно од шумског земљишта и за свако земљиште дати стручне препоруке у циљу заштите од ерозије.

На појединим пољопривредним земљиштима, иако су стрма, могуће је формирати засаде воћа на терасама. Оваква садња омогућила би вишеструку добит и спречила ерозију земљишта.

2. Шуме и шумско земљиште

Шумама на територији града Новог Пазара управља корисник ЈП „Србијашуме” који на државном земљишту газдује шумама, а на земљишту приватних власника врши стручно – техничке послове поверене од стране Министрства за пољопривреду и заштиту животне средине – Управа за шуме.

Општи циљ је одрживо газдовање шумама, које подразумева управљање и коришћење шума и шумског земљишта, тако што ће начином и обимом газдовања очувати биодиверзитет, а продуктивност, обнављање, виталност и потенцијал шума задржати на нивоу који задовољава одговарајуће еколошке, економске и социјалне потребе, како на локалном, тако и на националном нивоу.

Основни циљеви:

- Унапређење стања постојећих шума, кроз облик неге, заштиту од болести, штеточина и од прекомерног коришћења;
- У складу са Стратегијом о пошумљавању у Републици Србији повећање површина под шумом (пошумљавањем голети).

Полазећи од основних циљева и стања шума на територији Новог Пазара, **посебни циљеви газдовања шумама су:**

- Очување и заштита основних природних вредности биодиверзитета;
- Трајна и максимална производња биомасе и складиштење угљеника;
- Очување производног потенцијала станишта, пре свега спречавање ерозије земљишта;
- Заштита земљишта од водне ерозије, кроз затрављивања и пошумљавања;
- Изградња нових противерозионих брана;
- Одржавање разнородне слике предела и повећање туристичког потенцијала града Новог Пазара;
- Адекватно коришћење шума у рекреационе и здравствено- туристичке сврхе, (комплекс шума око Новопазарске бање и на Голији).

Парк природе Голија се простира на подручју града Новог Пазара. **Циљеви гајења шума у Парку природе Голија су:**

- Очување диверзитета предела, станишта, присутних врста и шумских екосистема;
- Уређење предела;
- Контролисано коришћење укупног потенцијала шума за рекреацију и туризам.

Пошумљавање голети је процес стварања нових култура, на пашњацима, које треба привести намени, у првом реду ради спречавања ерозије земљишта. Биљке ће везивати земљиште, а касније на том земљишту одбацити своје лишће, гране и иглице, задржавати воду, производити биомасу, која ће у себе „упијати“ угљеник, не дозволивши му да се везује за кисеоник и ствара ЦО₂. Тако ће ослободити знатне количине кисеоника, те створити дом за многе биљне и животињске врсте.

Слика 2. Пошумљавање на потезу села Ситниће код Новог Пазара

На подручју Новог Пазара води се рачуна о пошумљавању, голети, како у приватном тако и на земљишту којим газдује ЈП „Србијашуме“. Радови на државном земљишту планирају се на основу ОШПО и ПШПО и оне су за корисника шума обавезујуће.

На приватним парцелама садни материјал за пошумљавање обезбеђује Министарство пољопривреде и заштите животне средине, преко ЈП „Србијашуме“ и Покрета Горана града Новог Пазара.

На тај начин дат је значајан допринос спречавању ерозије на подручју Новог Пазара. Подизањем нових шума и постиже се још неколико опште корисних функција шуме .

Слика 3 Пошумљавање голети на потезу Голије код Новог Пазара

Слика 4. И поред тога што је багрем инванзивна врста и даље се врши пошумљавање садницама багрема на подручју Новог Пазара

У табели број 1 и 2 дат је преглед пошумљавања у току 2016 године, по свим аспектима (пошумљавање голети, мелиорација деградираних шума и санација пожаришта кроз програм пошумљавања). Уочено је да су постигнути добри резултати, да такав темпо треба настави, као и да се води брига о одржавању новоформираних култура, које се адекватно чувају од биљних болести, штеточина и пожара.

Санација пошумљавањем пожаришта у току 2016 године

У току 2016 године на подручју Новог Пазара, вршено је пошумљавање голети као и санација површина захваћених пожаром. У табели 1 и 2 дати су прегледи тих радова.

Табела 1. Пошумљавање и санација пожаришта

Редни број	Газдинска јединица	Одељење/одсек	Површина
1	Нинаја Козник	27/а	13,61
2	Турјак Вршине	2/б	1,00
3	Дебељак Меденовац	34/а	0,80
4	Дебељак Меденовац	34/б	0,83
5	Дебељак Меденовац	34/ц	3,00
Укупно:			18,24

Пошумљавање голети у шумама у приватном власништву, пошумљавање у организацији Покрета горана и кроз пројекат Eu Progres

Табела 2. Пошумљавање голети на подручју Новог Пазара у току 2016 године

Редно број	Организација	ha
1	Приватне парцеле -Србијашуме	27.56
2	Покрет горана	47.86
3	Eu -progres	80.52
Укупно		155.94

Из приложеног се види да је у току 2016.године на подручју Новог Пазара пошумљено 174,18 ha . Засађено је 435.500 садница (смрче, бора и багрема).Поређења ради то је 3,4 саднице по глави ставника града Новог Пазара, што и није мало.

Овакав тренд треба наставити, што подразумева повећање будност и усмеравање посебне пажње на очување новоформираних култура,које ће дати свој максимум у спречавању ерозије земљишта и другим општекорисним функцијама.

Кроз програме Министрства потребно је осмислити едукацију локалног становништва, као и школске омладине, о значају пошумљавања, формирања нових шума, појаве ерозије, појаве шумских пожара и општег очување природе.

Шумски пожари као узрочници ерозије предела и шумског земљишта

Како у окружењу, тако и на подручјеу Новог Пазара, сведоци смо све чешћих појава пољопривредних и шумских пожара, што је делом последица глобалног загревања, јер су лета све топлија и са мање влаге. Повећање површине под шумом има значаја, али само ако се обезбеди адекватна заштита шума од пожара. Услед пожара, уништава се целокупна биомаса, страда биљни и животински свет, али истовремено се отвара могућност за појаву ерозије и одношење комплетног хунусног земљишта које је вековима нагомилавано. Отежава се поступак санације пожаришта новим пошумљавањем и формирање нове стабилне састојине.

После сваког пожара у шуми, прво што треба заштитити је плодно земљиште. Оно је основ за формирање нове шуме. Ако се ту закасни и препусти се случају, последице су огромне у економском и еколошком смислу. Код шумско узгојних радова приоритет треба дати санацији пожаришта у односу на све друге видове рада, јер код пошумљавања голети и других видова санације не постоји значајнија опасност од појаве ерозије.

Слика 5. Пожар који је кренуо са пољопривредног земљишта преноси се на шуму. На стрмом терену, после пожара, ерозија врло брзо однесе сво земљиште

Код пошумљавања пожаришта, као и других пошумљавања, неопходно је водити рачуна да се пошумљавање обавља са лишћарским врстама дрвећа. Обавезна је и садња воћкарица у поменутиим састојинама. Познато је да су у састојинама са лишћарским врстама, ређи шумски пожари, да их је лакше гасити и да су последице у економском и еколошком погледу знатно мање.

Слика 6. Природна састојина црног бора (површина захваћена пожаром јаког интензитета)

Воде и водопривредна инфраструктура

Подручје Новог Пазара богато је водом, што обавезује да се води рачуна о заштити река изворишта и акумулација. Основни циљ је интегрално коришћење, уређење и заштита водних ресурса на целом подручју града Новог Пазара, што подразумева више наменски систем који је оптимално уклопљен у окружење и усклађен са свим другим корисницима простора. Уједно је уклопљен и у водне системе вишег реда утврђене Водопривредном основом Републике Србије и Просторним планом Републике Србије.

Кључни циљеви и критеријуми интегралног коришћења, уређења и заштите водних ресурса су следећи:

- Заштита изворишта реке Рашке и заштита њеног слива на подручју града Новог Пазара, поготову што се град Нови Пазар снабдева са овог изворишта питком водом, и што низводно низ реку Рашку постоје два рибњака калифорнијске пастрмке;
- Трајно решење снабдевања водом свих насеља, са обезбеђеношћу општинског центра Новог Пазара од 97% и редуцијама потрошње у кризним периодима од максимум 30% и обезбеђеношћу сеоских насеља од 95%. Овај проблем је скоро решен уз учешће међународних донатора који су финансирали радове на филтерском постројењу, појачању бустер-станицама и радовима на реконструкцији и повећању капацитета захвата на извору реке Рашке;

- Снабдевање индустрије на подручју града са обезбеђеношћу од 95% до 97%, с тим да се из водовода може дозволити снабдевање само оних индустрија којима је неопходна вода највишег квалитета (процеси припреме хране, итд.), а остали индустријски потрошачи се упућују на технолошку воду из водотока, док индустријски потрошачи већих количина технолошке воде немају могућност за развојна подручју града. Овде је уочен проблем да техничке воде скоро и нема, већ се за све користи вода високог квалитета, што повећава поједине трошкове у неким привредним делатностима;
- Трајно обезбеђење квалитета свих површинских и подземних вода задржавањем свих водотокова на подручју града у I и II класи квалитета;
- Заштита квалитета вода свих изворишта и слива Људске реке, планираног изворишта републичког значаја. Потребано је урадити катастар свих изворишта на територији града Новог Пазара;
- Потпуна санитација насеља у складу са локалним условима и ограничењима;
- Заштита од поплава Новог Пазара од двестогодишњих великих вода (Q_{вв} 0,5%) Рашке и њених притока, а осталих насеља крај водотока од стогодишњих великих вода (Q_{вв} 1%) Јошанице и педесетогодишњих великих вода (Q_{вв} 2%) осталих река. У том правцу је последњих година на притокама које се уливају у реку Рашку саграђено 10 противерозионих брана и то:

Бране саграђене 2014. године :

- Брана на Избичкој реци;
- Брана на Трнавској реци;
- Бране на Јосаничкој реци;
- Преграде на Тушимској реци;
- Габиони као преграде на Јовској реци.

Радови на бранама у 2016. години:

- Преграда на Цврњској реци;
- Брана мала на Крушевачкој реци;
- Брана на Себечевској реци;
- Брана на Љутској реци;
- Преграда на Јусуф потоку.

Захваљујући овим бранама Нови Пазар од 2014 године до данас није имао проблем са поплавама.

Локална самоуправа мора водити рачуна о редовном чишћењу и одржавању ових брана, како би у свако доба биле спремне за пријем велике количине воде, како би ублажиле и успориле њен прилив до насељених места и града Новог Пазара, у ком је ранијих година долазило до великих поплава.

Слика 7. Брана у изградњи

Слика 8. Пластичне флаше као резултат несавесних грађана који немају навику да сакупљају и предају амбалажу за рециклажу

Слика 9. Запуштена брана на Трнавској реци изграђена је 2014 године

Напори који се чине на подручју града Новог Пазара, евидентни су у пољопривреди, шумарству и водoprивреди. У реализацији програма, пуну подршку добијају од надлежног Министрства Пољопривреде и заштите животне средине, а она се огледа у њиховим програмима и финансијским средствима.

Поред тога у циљу очувања и заштите животне средине, на целој територији града Новог Пазара, потребно је урадити катастар загађивача, потом дати предлоге за решење и стални надзор у спровођењу законских прописа који се односе на очување животне средине.

Нови Пазар нема развијену тешку индустрију, па с тога и нема неког великог загађивача, али има доста загађивача у области производње намештаја, џинса, обуће и других делатности. Њима је потребно омогућити и створити услове да својом делатношћу имају најмањи могући штетни ефекат по околину.

Слика 10. Изградња брана на 5 притока реке Рашке

Загађивачи на територији Новог Пазара

1. Произвођачи намештаја

Произвођача намештаја на територији града Новог Пазара има 19. Углавном су то мали породични погони, изузев тапетарија: Нумановић и Тахировић. Сви они тврде да поштују све стандард о заштити животне средине. Добро је што ове две велике тапетарије имају своје мини погоне за производњу брикета. Захваљујући овим мини погонима од осталих произвођача прикупљају сав отпад у дрвној индустрији и користе га за производњу. До недавно је тај отпад одлаган поред река и на дивљим депонијама.

Табела 3. Произвођачи намештаја у Новом Пазару

PB	Назив фирме	Седиште фирме	Матични број
1	BIRO STIL	Војковачка 174	54888368
2	D RVOSAN	Иванча бб	51882741
3	IN-CO	7.јул 40	57037962
4	MUNIŠEVIĆ	Саве Ковачевића бб	5122983
5	NUMANOVIĆ TAPETARIJA	Руђера Бошковића бб	51885503
6	TAHIROVIĆ TAPETARIJA	Херцеговачка 92	20132973
7	AVIS D.O.O.	Дојевиче бб	/
8	DEKOR	Трнавски пут бб	51080050
9	TAPETARIJA ZAGAREVIĆ	Митровачка 74	54324693
10	HB DEKOR	село Бајевича бб.	54886918
11	UNIKAT	Доситејева 21	51882555
12	RISTOVIĆ	Стевана Немање бб	55963533
13	NOVITET	Доситејева 29	51083691
14	EUROSAN	/	54749333
15	NAMEŠTAJ	Руђера Бошковића 140	14056790
16	DINO AS	Ђурђеви ступови 55	56480692
17	POLET	Черкез Махала 40	56739777
18	SALON STIL	Побрђе бб	54472927
19	Almira	Побрђе бб	

2. Производња џинса

Производња џинса заузима важно место у привреди Новог Пазара.Њу карактерише уситњеност погона и тежња сваког појединачног произвођача да заокружи свој производњи програм , па тако имамо велики број камењара које загађују реке у Новом Пазару, уместо да су се договорили да формирају удружење и да направе једну велику камењару за услуге свих произвођача џинса. На тај начин би имали бољу заштиту животне средине .

Табела 4. Произвођачи џинса у Новом Пазару

Назив фирме	Седиште фирме	Матични број загађивача
BOŠA	Митровачка бб	6164611014
ANTILOP	7.јул 2	51484991
E.S.E.	Вишеградска 15	51084012
CAR	1.мај 41	51886330
BELMA	Дојевиче бб	51336160
BRAVO	Сарајевска бб.	51886097
MAJA	Алексе Шантића 2	54472862
KOBRA-K	Јалија 52	51231163
TAMARIS	Дубровачка 421/4	54888198
ENKO	Трнава бб.	51230957
EN-NER-FOREVER	Народни фронт бб.	/
ECCO JEANS	Емина Реџепагића 93	51080840
BROSS MIKAN	Трнава бб.	17617320
BRUG JOIN	Дубровачка 24	17270290
OKTAN	Димитрија Туцовића	/

Назив фирме	Седиште фирме	Матични број загађивача
EXIT	Михајла Пупина бб	17135066
JASMIN	Руђера Бошковића 146	14651079876
DEA PROMET	Руђера Бошковића 248	24817213989
ZEMAX	Станице Спасојевић 1	17005634
DENIS	Народни фронта бб	17101714
STONE	Реље Крилатице 85	8351484657
STRONG	Черкез Махала 4	51484592
NERKO	Моше Пијаде 14	075998383
CONSULT JEANS	Keј скопских жртава 26	51082613
ROMA	Митровачка Ц2/16	51889231
BEST JEANS	Ослобођења 88	17118196
VERONA JEANS	Војковачка 24	51080769
DNT	Рајка Ацковића бб	5869484
DURANTEX	Моша Пијаде 11	54185839
IFBI	Цетинска 30	51082650
NINO COMERC	Јошанички Кеј	07694695
PASSAGE	Дубровачка 32	543185731
CONS	Рајка Ацковића бб	51882547
CON DESING	Генерала Живковића 42	/
AMKO	Хилма Рожајца 82	51885240
ELAN	Хаџет 3	5447245
AZZURO	Војковачка 36	56274294
HATEX	Моша Пијаде 39	51079612
DENIM LIZARD 2000	Ивана Горана Ковачића 2	51084497
STEP	Јачима Ристовића бб	/
MIRADŽ	Јошанички Кеј бб	51883039
BRUNO	Својбор 116	51084462
HIS	Дубровачка 16	51840160
ARMANO	село Рајђиновиче	52492459
MOKI	Руђера Бошковића 27	54186959
OPS	село Бајвица	51084195
MODEL	Шестово	51337425
CDM	Алекса Шантић 20	51702379
LEVIS DENIM	Босанска 38	51885988
SAJO DŽINS	Босанска 26	51885961
KEN MARŠAL	Јошанички Кеј 36/А	51885643
DEKA	СрђанаСтојановића	1254472617
DLAS JEANS	село Бајвица	54472986
ELIF	37.Санџачке Дивизије	56274006
BEĆO	7. јул бб	57038721
COBRA JEANS	8. март 74	51883918
INSEL	Руђера Бошковића бб	51884884
WANTED JEANS	Дубровачка 414/7	/
MC	Поилска б	1728563
UNICCO	Сопоћанска 30	55167893
ETEX	Емина Реџепагића 49	55767770
EMIL	Милоша Обилића 3	54473133

Назив фирме	Седиште фирме	Матични број загађивача
ASTOR	Златарска бб	54886071
NAMA	село Јошаница	54885997
LEJKEN	Александра Ђукића 37	54886837
HOLIDEJ	Дежева бб	51081757
BINE	село Јошаница	54149317
AXTEX	Постенска 40	54749201
LEVIS 2000	Мур бб	54749198
AKIMED	Пријеполска 2	54747128
ALDINA	Миладина Радуловића 107	54472943
LEDIS	Мур бб	54472706

3.Туристичке агенције

Туристичке агенције саме по себи неби требало да су велики загађивачи, међутим треба знати да свака туристичка агенција, поседује и своје аутобусе за превоз путника, те из тог разлога свакако мора се и њима посебно позабавити.

Табела 5. Туристичке агенције у Новом Пазару

Назив фирма	Адреса	Матични број
AIPE TOURS	Дубровачка 409//10	061/40149
BENKO TOURS	Рифата Бурџевића 39	06960537
DELONTRANS	Рифата Бурџевића 14	7637322
GAMEX	Новопазарска бања 7	063358306
INTERSAN	/	17296574
KIMMEL TOURS	Стевана Немање	07396350
PEJIĆ TOURS	Мур бб	171256386
SANDŽAKTRANS	Стевана Немање бб	07253770
SPORT TURIST	Рифата Бурџевића 2	07368887

4. Трговина на велико и мало

Трговине на велико и мало представљају посебан проблем који се мора што пре решити. Код њих је велика количина различитог одпада. Примећено је да у близини њихових центара не постоје довољни капацитети контејнера, као и то да на многим местима не постоји могућност разврставања отпада. Њихов велики недостатак је што још нису осмислили модел да се код њих откупљује празна пластична амбалаже, (флаше), картонске кутије, стакло и друго.

Табела 6. Трговине на велико и мало у Новом Пазару

Назив фирме	Адреса	Мат број
ĐULOVIĆ	Саве Ковачевића бб	18543233
PARADISSO	Стевана Немање 42	20173289
PRIMA	Кеј Скопских жртава бб	6841147
KOZMETIKA LjAJIĆ	Моше Пијаде б	56480668
LUX MARK	Ђурђеви ступови 28	57038438
UNIJA	Босанска 4	/
RAMOVIĆ TRGOVINA	Крагујевачка 50	56480633

Назив фирме	Адреса	Мат број
KOP PROMET	Ђире Ратковић 10	06125239
MILINO KOMERC	Дубровачка 33	
SAKAN PROMET	Меша Селимовића бб	07864531
SMR TUTIĆ	Дубровачка 423	/

4. Бензинске пумпе

Бензинске пумпе јесу велики загађивачи И потребно је позитивним законским актима регулисати да поштује стандард заштите животне средине. Потребно је да они од свог профита издвајају одређен проценат за финансирање локалних еколошких пројеката, тако би својим примером показали да воде рачуна о ођувању природе.

Табела 7. Бензинске пумпе у Новом Пазару

Назив фирме	Адреса	Матични број
JUGOPETROL	Саве Ковачевића	08049904
KVELE PETROL	Кеј скопских жртава бб	07659008
SADOVIĆ PETROL	Дубровачка бб	20215828
LUKOIL PETROL	Стевана Немање бб	
NIS PETROL	Саве Ковачевића бб	20084693
AS GAS-PROM	Мур бб	
DRAGOLOVČANIN PETROL	Побрђе бб	
BALIĆ PETROL	Дојевиће бб	20165413
PRIMA	Магистрални пут М22 бб	
MN PETROL	Дубровачка бб	

6. Месаре Нови Пазар

У Новом Пазару је не постоји адекватно место за складиштење кланичног одпада. Он се засада одлаже на депонији „Голо брдо” која је сама по себи проблематична јер се налази на надморској висини од 1300 m, услед културе смрче, на земљишту где су присутне подземне воде и где је извор реке Јошанице, изнад нивоа језера Газиводе. Потенцијална је опасност да се од ње загади цело подручје. Локална самоуправа мора под хитно пронаћи решење за санирање ове депоније, као и да пронађе адекватно решење за савремену депонију.

Табела 8. Месаре у Новом Пазару

Назив	Адреса
AL NER	1 мај 108
LAGUNA	Мехмеда Алибашића бб
SAMKO	7 ЈУЛ
MISIRLIĆ	Шабана Коче 2
BOJADŽIĆ HAJDIN	1 мај 10
NEZIROVIĆ	Градска
NEZIROVIĆ BAHRIJA	1 мај 18
NIHKO	1 мај 46
MISIRLIĆ IZET	1 мај 3
ZAMO SEVDA PLOJOVIĆ	Кеј Скопских жртава 2
RIS	Руђера Бошковића

Из свега изнетог можемо закључити да под хитно морамо начи решење за очување пољопривредног и шумског земљишта, како би оно било што способније да буде у функцији производње пољопривредних шумских врста дрвећа, било да се ради о производњи здраве хране или за производњу биомасе, али морамо тежити циљу да производимо здраву храну у што вечем обиму и максималну производњу биомасе по јединици површине, трудећи се да се свако потенцијално земљиште идеално и на најквалитетнији начин приведемо својој намени.

Ако земљиште успешно сачувамо од процеса ерозије, шуме сачувамо од појаве пожаре, недозволимо да земљиште, воду и ваздух загадимо, рационално користимо све природне ресурсе, онда сигурно можемо рећи да наши резултати у очувању и заштити животне средине нису изостали.

На подручју Новог Пазара има позитивних примера на очувању и заштити земљишта од ерозије, и уопште примера на заштити животне средине. Међутим све је то још увек недовољно и потребно је да ресорно министарство Пољопривреде и заштите животне средине, кроз своје пројекте као и пројекте у сарадњи са међународним организацијама, укључијући локалну самоуправу и невладин сектор као и стручне и научне институције у циљу решавања нагомиланих проблема у овој области. Потребно је да се више ради на едукацији, како локалног становништва, тако и школске омладине да се стварају позитивне навике и да се води рачуна о заштити животне средине.